

Sygn. akt I CSK 282/08

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 marca 2009 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Firmy M. Spółki z o.o.
przeciwko P. Spółce z o.o., obecnie K. Spółce z o.o
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 26 marca 2009 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 21 lutego 2008 r., sygn. akt [...],

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od strony powodowej na
rzecz strony pozwanej kwotę 3 600 (trzy tysiące sześćset)
zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Do wytoczenia przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością „Firmę M.” powództwa przeciwegzekucyjnego, powołującego się na wystąpienie określonego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. zdarzenia doszło w następujących okolicznościach.

Postanowieniem z dnia 28 marca 2007 r. Sąd Okręgowy nadał klauzulę wykonalności zaopatrzonemu w rygor natychmiastowej wykonalności wyrokowi zaocznemu tego sądu z dnia 26 marca 2007 r., zasądzającemu od spółki „M.” na rzecz spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „P.” (strony pozwanej w postępowaniu przeciwegzekucyjnym), kwotę 4 251 294 zł z odsetkami ustawowymi. Kolejnym jednak postanowienie wydanym dwa dni później, tj. 30 marca 2007 r., zawiesił rygor natychmiastowej wykonalności tego wyroku. Mimo bardzo krótkiego okresu dzielącego te dwie daty (28 marca i 30 marca 2007 r.), komornik na podstawie powstałego w dniu 28 marca 2007 r. tytułu wykonawczego wyegzekwował od spółki „M.” kwotę 1 300 000 zł – którą złożył do depozytu sądowego – oraz zajął wierzytelności spółki „M.”.

Wyrokiem z dnia 6 listopada 2007 r. Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo przeciwegzekucyjne wytoczone przez spółkę „M.” i pozbawił wykonalności w całości tytuł wykonawczy w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności wyroku zaocznego z dnia 26 marca 2007 r. W uzasadnieniu wskazał, że wyrok zaoczny został wydany z naruszeniem art. 479¹⁴ w związku z art. 479¹⁸ § 2 k.p.c. (tj. przed upływem 14 dni od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu), a za zdarzenie powodujące niemożność egzekwowania zasądzzonego zobowiązania, tj. za przewidzianą w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. przyczynę pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, uznał postanowienie o zawieszeniu rygoru natychmiastowej wykonalności wyroku zaocznego. Ponadto wydanie wyroku zaocznego z naruszeniem przepisów procedury uzasadniało, według Sądu Okręgowego, zastosowanie w sprawie art. 5 k.c.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 21 lutego 2008 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego z dnia 6 listopada 2007 r. i oddalił powództwo. Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko spółki „P.”, że art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. uzasadnia wytoczenie powództwa przeciwegzekucyjnego jedynie na podstawie zdarzenia

materialnoprawnego, jak też pogląd, że art. 5 k.c. nie może uzasadniać trwałego pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Nie skorzystanie przez spółkę „M.” z możliwości wniesienia zażalenia na postanowienie o nadaniu wyrokowi zaocznemu rygoru natychmiastowej wykonalności (art. 335 § 1 k.p.c. i art. 394 § 1 pkt 4 k.p.c.) i poprzestanie na żądaniu zawieszenia rygoru natychmiastowej wykonalności wywarło skutek prawny, który nie może być wzruszony w drodze powództwa przeciwegzekucyjnego.

Skarżąca w całości wyrok Sądu Apelacyjnego spółka „M.” przytoczyła jako podstawy kasacyjne naruszenie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że wydanie postanowienia zawieszającego rygor natychmiastowej wykonalności wyroku zaocznego nie może jako zdarzenie o charakterze procesowym uzasadniać pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego na podstawie wymienionego przepisu oraz naruszenie art. 5 k.c. przez odmowę jego zastosowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Skutek w postaci wygaśnięcia zobowiązania wywierają w szczególności takie zdarzenia materialnoprawne, jak: wykonanie zobowiązania przez spełnienie świadczenia zgodnie z jego treścią, potrącenie, odnowienie, zwolnienie z długu, świadczenie w miejsce spełnienia (*datio in solutum*).

Natomiast skutek w postaci niemożności egzekwowania zobowiązania wywierają w szczególności takie zdarzenia materialnoprawne, jak: prolongata terminu spełnienia świadczenia, rozłożenie świadczenia na raty, przedawnienie roszczenia.

Skoro w art. 840 § pkt 2 k.p.c. jest mowa o zdarzeniu, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane, to przepis ten może mieć zastosowanie – jak się powszechnie przyjmuje – jedynie do takich jak wyżej wymienione lub podobnych zdarzeń, a więc wyłącznie mających charakter materialnoprawny.

Powołany w skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. jest więc chybiony.

Dłużnik w takich okolicznościach, jak podnoszone przez spółkę „M.”, ma do dyspozycji inne niż powództwo przeciwegzekucyjne środki ochrony. Należy zwrócić w tym miejscu w szczególności uwagę na art. 820 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, na wniosek dłużnika postępowanie egzekucyjne ulega zawieszeniu, jeżeli sąd uchylił natychmiastową wykonalność tytułu wykonawczego lub wstrzymał jego wykonanie. Jak wyjaśniono w literaturze przedmiotu, na równi ze wstrzymaniem wykonania tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 820 k.p.c., należy traktować zawieszenie rygoru natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 346 § 1 k.p.c.

Zawieszenie stosownie do art. 820 k.p.c. postępowania egzekucyjnego na wniosek dłużnika następuje do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie. Dalsze losy postępowania egzekucyjnego zależą od treści rozstrzygnięcia co do istoty sprawy. W razie uchylenia wyroku zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności, którego wykonanie wstrzymano, postępowanie egzekucyjne zostanie, zgodnie z art. 825 pkt 2 k.p.c., umorzone na wniosek dłużnika. Umorzenie zaś postępowania egzekucyjnego powoduje, w myśl art. 826 k.p.c., uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych i - w zasadzie - przywrócenie stanu sprzed wszczęcia egzekucji.

Wskazane wyżej środki prawne stojące do dyspozycji dłużnika czynią też bezprzedmiotowe stosowanie dla jego ochrony w takich okolicznościach, jak podnoszone w skardze kasacyjnej, art. 5 k.c.

Ze względu na bezzasadność przytoczonych podstaw kasacyjnych Sąd Najwyższy oddalił na podstawie art. 398¹⁴ k.c. skargę kasacyjną strony powodowej, a kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 w związku z art. 108

§ 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 6 i § 12 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163, poz. 1349 ze zm.).